

SLOVO ÚVODEM

prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., MBA
předseda ČLS JEP

Vážení novináři a zástupci široké veřejnosti,

Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně má ve svých stanovách mimo jiné, že dbá o rozvoj a rozšiřování vědecky podložených poznatků lékařských věd a příbuzných oborů a o šíření zdravotnické osvěty mezi občany. Neobrací se tedy jen na své členy, mj. prostřednictvím svého stávajícího členského newsletteru, ale měla by se v maximální míře obracet i na občany. K tomu mimo jiné slouží naše tiskové konference, prezentace v tisku, rozhlasu a televizi – a nově i tento newsletter pro novináře s přívlakem Media. Měl by vám přinášet výběr z pravidelných tiskových konferencí našich členských odborných společností, kterých je téměř 130, a také odkazy k dalším zajímavým zdrojům s informacemi souvisejícími s činností a posláním ČLS JEP.

V poslední době zveme novináře i na diskusní Cluby Jana Evangelisty Purkyně pořádané v Lékařském domě v Sokolské ulici. Jsou určeny nejen pro přítomné, ale na webu www.cls.cz jsou on-line ke zhlédnutí i dodatečně. Střídají se v nich témata historická, společenská i zdravotnická. Letos si velký zájem vysloužily mj. Cluby o historii vinařství a vlivu vína na zdraví, o rušení nemocnic a o změnách klimatu. Nejbližší příští Club JEP bude 23. dubna věnován architektuře nemocnic.

Doufám, že pro vás budou informace z newsletteru ČLS JEP Media a z webu České lékařské společnosti JEP zajímavé a těšíme se na další setkávání s vámi na tiskových konferencích i na Clubech JEP.

XXXVI. SETKÁNÍ CLUBU JEP

Dopad klimatických změn v historii, dnes a v budoucnu

Co se mění v naší atmosféře? Už se někdy stalo, že by Země prošla podobnou změnou klimatu? Jaký je vliv činnosti člověka na klima – a jaký vliv má naopak klima na člověka? Budou ještě ladovské zimy a přijde někdy znovu doba ledová? A můžeme se změnou klimatu něco udělat?

O těchto a dalších tématech diskutovali 12. března 2024 v pražském Lékařském domě prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., předseda ČLS JEP, a jeho spolumoderátor doc. MUDr. Roman Šmucler, CSc., se svými hosty Mgr. Romanou Beranovou, Ph.D. (Ústav fyziky atmosféry AV ČR), prof. Ing. Mgr. Janem Frouzem, CSc. (Ústav pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty UK), prof. RNDr. Martinem Košťákem, Ph.D. (Ústav geologie a paleontologie Přírodovědecké fakulty UK), RNDr. Taťánou Míkovou (Česká meteorologická společnost) a RNDr. Radimem Tolaszem, Ph.D. (Český hydrometeorologický ústav)

Záznam ke zhlédnutí

www.youtube.com/watch?v=ibJfUbdTW9g&t=8s

TISKOVÁ KONFERENCE

Otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku – aktuální otázky

Před tiskovou konferencí konanou 25. března jsme hovořili s **prof. MUDr. Janem Plzákem, Ph.D.**, předsedou České společnosti otorinolaryngologie a chirurgie hlavy a krku (ČSORLCHHK) ČLS JEP a přednostou Kliniky ORL a chirurgie hlavy a krku 1. LF UK a FN Motol.

Váš obor je už podle názvu poměrně komplexní a široký. Co vše do jeho působnosti spadá?

Vyjma zraku, zubů, nitrolebečního prostoru a páteře máme v oblasti hlavy a krku primárně na starosti péči o vše ostatní. Od zevního, středního a vnitřního ucha („oto-“), přes horní cesty dýchací, tedy nos a vedlejší dutiny nosní („rino-“) po hrtan včetně hlasivek a části průdušnice („laryngo-“) – ale patří sem také horní cesty polykací, tzn. hltan, částečně i jícen, smyslové orgány sluchu, rovnováhy, čichu a chuti, mízní systém v oblasti krku, slinné žlázy, štítná žláza a také nervstvo a obalové tkáně všech uvedených orgánů.

Podle množství anatomických oblastí, které se v oblasti hlavy a krku potkávají, soudím, že lékaři ORL jsou součástí i řady mezioborových týmů.

Pro náš obor ORL a chirurgie hlavy a krku je mezioborová spolupráce skutečně denním chlebem. Oblastí hlavy a krku probíhá řada důležitých nervů z mozku do celého těla, tady se tedy potkáváme s neurology a neurochirurgy, v oblasti očníce spolupracujeme s očními lékaři, když postoupíme na těle směrem dolů, pak se v péči o pacienta potkáváme s pneumology a hrudními chirurgy. Nesmíme zapomenout ani na to, že oblast obličeje je esteticky velice důležitá oblast, proto často spolupracujeme i s plastickými chirurgy, v oblasti dutiny ústní se stomatology a stomatochirurgy a v případě úrazů hlavy také s traumatology.

Proč jste svou březnovou tiskovou konferenci vybrali témata týkající se především sluchu?

Podle Světové zdravotnické organizace je ztráta sluchu pro člověka více zatěžující než ztráta zraku. Z laického pohledu se to může zdát zvláštní, ale je tomu skutečně tak. Člověk je tvor bytostně sociální a pro svou sociální interakci potřebuje řečovou komunikaci více než zrak.

Pomáháte pacientům s vadami sluchu i při jejich návratu do běžného života?

Ano – pokud jsme schopni jim s korekcí vady sluchu pomoci, třeba sluchadly, případně chirurgicky kochleární implantací, naše péče tím samozřejmě nekončí. Velmi, opravdu velmi úzce s nimi spolupracujeme i nadále prostřednictvím jejich patientských organizací. Na našich webových stránkách lze najít výčet sdružení, která podporujeme – Svaz neslyšících a nedoslýchavých osob v ČR, Spolek uživatelů kochleárního implantátu či Tichý svět. Ale nejde jen o osoby s vadami sluchu. Naše podpora se týká i osob po totální laryngektomii, což je výkon, při němž je pacientovi odstraněn celý hrtan, většinou pro nádorové onemocnění. V hrtanu je sídlo hlasového ústrojí, to znamená, že tito pacienti přicházejí o hlas. I oni mohou být rehabilitováni, máme na to různé typy pomůcek a hlasových protéz. Velmi intenzivně proto spolupracujeme i se Spolkem laryngektomovaných ČR, ve kterém se lidé s tímto velmi specifickým postižením sdružují.

Vaše odborná společnost oslavila v roce 2021 sto let svého trvání. S jakými výzvami před sebou vstoupila do dalších let své existence?

Výzvou pro náš obor, ostatně jako i pro jiné obory, v současnosti je a v budoucnosti bez debaty bude stárnutí populace. To nám s sebou bohužel přinese i více pacientů třeba s nádory hlavy a krku. Ale musíme myslet i na to, že pro starší osoby je nesmírně důležitá už zmíněná problematika sluchu. Senior, který nemá možnost dobré komunikace, je sociálně vyřazen, a to

se negativně podepisuje na jeho náladě i celkovém psychickém stavu. Pokud není dobře zachován sluch, otevírá to cestu ke ztrátě kognitivních funkcí a k demenci.

A co technologické výzvy, včetně umělé inteligence?

Moderní technologie vstupují do každého oboru, ORL a chirurgii hlavy a krku nevyjímaje. Velký technologický posun vidíme třeba ve vývoji kochleárních implantátů, rozvoj zažívají i různé navigační přístroje pro přesnější chirurgické výkony. Umělá inteligence nám bude nepochybně také pomáhat, myslím, že bude velmi užitečná při zpracování a hodnocení zobrazovacích metod. Ale nechtěl bych zapomenout i na vstup nových technologií do rehabilitace pacientů. Třeba při rehabilitaci poruch rovnováhy už nyní na klinice běžně využíváme virtuální realitu. To je alespoň jeden konkrétní příklad za všechny.

Záznam a tisková zpráva ke zhlédnutí již brzy

www.cls.cz/aktuality

AKTUALITA

Očkování (nejen) těhotných proti černému kašli

Česká vakcinologická společnost ČLS JEP požádala výbor České lékařské společnosti J. E. Purkyně o podporu očkování těhotných proti černému kašli (pertusi), které považuje za jednu z priorit strategie boje proti pertusi a ochrany kojenců v ČR. Se svou výzvou se obrátila i na Sdružení soukromých gynekologů ČR.

Čeští vakcinologové ve svém stanovisku mj. uvádějí, že neustále dochází k exponenciálnímu vzestupu počtu případů pertuse a nemoc se šíří po celé Evropě. Od ledna 2024 je v ČR kumulativně hlášeno více než 3000 případů, v roce 2024 tak můžeme očekávat nárůst až k historicky nejvyšším, řádově několika tisícům případů. Nejvyšší výskyt je ve věkových kategoriích 15–19 let, hned za nimi jsou malé děti do 12 měsíců věku a adolescenti.

Ani včas očkováný kojenec nezíská plnou ochranu dříve než kolem 6 měsíců věku. Novorozenec nemá jiné protilátky než ty, které dostane od své matky. Jedinou cestou, jak je účinně ochránit, je očkovat těhotné ženy v průběhu 3. trimestru těhotenství, a tím zajistit nejenom ochranu očkované těhotné ženy, ale také pasivní přenos mateřských protilátek. Klinickými studiemi byla potvrzena bezpečnost aplikace kombinované vakcíny proti pertusi, záškrtu, tetanu a přenosné dětské obrně (poliomyelitidě) v těhotenství, bez poškození očkované ženy a bez poškození plodu/novorozence.

„Každý lékař, i přesto, že běžně neočkuje (včetně gynekologů), by očkování měl těhotné ženě doporučit a poslat ji za jejím praktickým lékařem nebo do nejbližšího očkovacího centra. Hlavně by jí neměl očkování rozmlouvat či zakazovat. Je to nevědecké a poškozuje to těhotnou ženu i jejího novorozence,“ uzavírá svou výzvu Česká vakcinologická společnost ČLS JEP. Podle jejího stanoviska je očkování součástí běžné prenatální péče o každou těhotnou ženu.

Více informací

www.cls.cz/aktuality/ockovani-nejen-tehotnych-proti-pertusi-stanovisko-ceske-vakcinologicke-spolecnosti-cls-jep-13145

TISKOVÁ KONFERENCE

„Aby léčení nebylo horší než sama nemoc“ (J. E. Purkyně)

Na tiskové konferenci České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně konané 28. února v Lékařském domě v Praze představila svůj obor **Česká odborná společnost klinické farmacie (ČOSKF) ČLS JEP**.

Pojem farmacie je zpravidla chápán jako lékárenství – a farmaceut je pro většinu veřejnosti prostě lékárníkem. Doba se ale mění a ukazuje se, že vědomosti farmaceuta jsou potřeba i jinde než tradičně v lékárně.

„Celá Evropa jde cestou odklonu farmaceuta od pouhého výdeje léčiv a logistiky jejich zásobování a volá po jeho zapojení do léčby konkrétního pacienta,“ uvedla **PharmDr. Jana Gregorová, Ph.D.**, vedoucí klinický farmaceut Oddělení klinické farmacie FN Bulovka v Praze a předsedkyně ČOSKF ČLS JEP.

V optimálním případě by se podle těchto představ měl klinický farmaceut podílet ve spolupráci s lékařem na nastavení optimální medikace pro konkrétního pacienta již od samého začátku a sledovat ji v průběhu celé léčby. Každý pacient nejen v nemocnici, ale i v ambulantní péči se může na klinického farmaceuta obrátit, kdykoli má pocit, že mu léčba nedělá dobře nebo nefunguje, jak by měla. „Ideální je, když to udělá společně se svým praktickým lékařem nebo ambulantním specialistou, ale není to podmínkou, může nás kontaktovat i individuálně,“ dodává **PharmDr. Gregorová** s tím, že seznam oddělení klinické farmacie poskytujících konzultace ambulantní sféře, najdou pacienti i jejich lékaři na webových stránkách odborné společnosti www.coskf.cz.

Tisková konference vzbudila velký mediální ohlas, všem novinářům za jejich mimořádný zájem děkujeme.

Záznam a tisková zpráva ke zhlédnutí:

www.cls.cz/aktuality/tiskova-konference-ze-dne-28-unora-2024-na-tema-klinickofarmaceuticka-pece-13103

OSBNOST OBORU KLINICKÁ FARMACIE

Prof. RNDr. Jaroslav Květina, DrSc., dr.h.c., FCMA, (1930–2022)

„Vychovávání jsme byli v duchu masarykovské první republiky,“ uvedl po letech prof. Květina v dokumentu Institutu Paměti národa, z něž v tomto textu čerpáme (www.pametnaroda.cz/cs/kvetina-jaroslav-1930).

Během nacistické okupace chodil Jaroslav Květina do ilegálního pražského skautského oddílu „Osmička“. Ve čtrnácti letech byl nasazen u „luftschutzu“, útvaru protiletectvé obrany, kde jako spojka prožil i obě bombardování Prahy v únoru roku 1945. V květnu se pak se svými přáteli skauty zapojil do pražského povstání a za svou činnost během války byl posléze vyznamenán junáckým válečným křížem „Za vlast“.

Po maturitě začal Jaroslav Květina studovat farmacii na pražské lékařské fakultě Univerzity Karlovy a dostal se k prvnímu výzkumu – profesorka Helena Rašková ho přijala do vědeckého týmu v Purkyňově vědeckém ústavu a definitivně jej nadchla ho pro farmacii. Protože v roce 1952 bylo studium farmacie na pražské univerzitě zrušeno, Jaroslav Květina dostudoval a promoval v roce 1953 na brněnské Masarykově univerzitě. Jako čerstvý absolvent uspěl v konkurzu pražské lékařské fakulty na farmakologickou vědeckou aspiranturu, ta mu však byla zamítnuta na základě kádrového posudku, v němž byl charakterizován jako „typický představitel zlaté mládeže, závislý na prvorepublikových idejích, který se nezúčastňuje masových akcí a odmítá vstoupit do Svazu mládeže“ – a Jaroslav Květina dostal umístěnku na Ostravsko „do terénu“.

Naštěstí se Jaroslavu Květinovi naskytla záhy jiná vědecká šance – od roku 1954 působil v tandemu s MUDr. Vojtěchem Grossmannem na Vojenské lékařské akademii a posléze na královéhradecké Lékařské fakultě UK. Dominantou jeho výzkumu se staly jaterní metabolismy a jejich podíl na osudu léčiv v biologických systémech. Díky publikovaným studiím získal zahraniční vědecké posty, např. v milánském Institutu Mario Negri v roce 1966 nebo v roce 1968 v Tokiu.

V roce 1969 se docent Květina zapojil do úsilí obnovit studium farmacie v Čechách (jediná farmaceutická fakulta byla tou dobou na Slovensku) a ještě v tomtéž roce zahájil jako první děkan výuku na Farmaceutické fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové, v jejímž čele stál opakovaně až do roku 1990.

K zásadním počínům prof. Květiny, a to v celoevropském měřítku, patří vznik nového farmaceutického oboru– klinické farmacie, aby patřičně vzdělaný farmaceut mohl ve spolupráci s lékařem přispět k optimalizaci individuální farmakoterapie pacienta. Profesor Květina po sobě zanechal více než 400 vědeckých publikací. V roce 2017 mu bylo jako historicky prvnímu farmaceutovi uděleno nejvyšší vyznamenání ČLS JEP – Cena J. E. Purkyně.

Na odkaz prof. Květiny odkazují kliničtí farmaceuti i malým kvítkem v logu své odborné společnosti.

AKTUALITA

Podpis memoranda o spolupráci ČLS JEP a NAPO

Národní asociace patientských organizací (NAPO) sdružuje patientské organizace za účelem prosazování kolektivních zájmů pacientů a jejich účasti na rozhodovacích procesech v oblasti zdravotních a návazných politik v Česku. Zároveň NAPO zajišťuje osvětu, vzdělávání a posilování povědomí laické i odborné veřejnosti o potřebách pacientů a podporuje koncepční přístup k prevenci a léčbě onemocnění.

Podpisem memoranda mezi ČLS JEP a NAPO smluvní strany deklarují vůli k vzájemné spolupráci zejména při sledování a vyhodnocování kvality poskytovaných zdravotních služeb, posuzování návrhů nových zdravotnických technologií a postupů, lékové politiky či zlepšování organizace zdravotní péče. Důležitým prvkem spolupráce je poskytování zpětné vazby patientských organizací směrem k ČLS JEP, s možností reagovat na podněty pacientů a pečujících, a pomáhat tak řešit problémy, se kterými se pacienti při lůžkové nebo ambulantní péči setkávají. ČLS JEP chce umožnit a podporovat neformální setkávání a komunikaci patientských organizací s relevantními odbornými společnostmi ČLS JEP.

Více informací a text memoranda ke stažení

www.cls.cz/aktuality/memorandum-o-spolupraci-napo-13090

Newsletter ČLS JEP Media

Ročník 1 • Číslo 1 • Březen 2024

K odběru Newsletteru ČLS JEP Media se můžete přihlásit na e-mailové adrese czma@cls.cz